

OKTOBER 2017

MENNESKERETTIGHEDSDOMSTOLENS UDVIKLING

Regeringen har bebudet, at den under det kommende danske formandskab for Europarådet fra november 2017 til maj 2018 aktivt vil rejse spørgsmålet om Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols fortolkning af de europæiske menneskerettigheder. Regeringen kan inden for det reformspor, der allerede kører i Strasbourg, sætte spørgsmålet på dagsordenen for de 47 medlemslande.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dynamiske fortolkning er en mærkesag for regeringen under Danmarks formandskab for Europarådet fra november 2017 til maj 2018. Regeringen har dog samtidig fastslået, at Danmark har en klar interesse i en stærk international retsorden, og at Danmark derfor skal overholde de internationale konventioner, som vi har tilsluttet os.

REFORMPROCES STARTET I 2010

Danmarks formandskab falder i slutningen af en længere reformproces, der har som formål både at styrke Domstolen og at forbedre gennemførelsen af menneskerettighederne i Europa. I 2010 mødtes Europarådets 47 medlemsstater i den schweiziske by Interlaken og besluttede at igangsætte et reformarbejde, der bl.a. skulle styrke Domstolens effektivitet og autoritet og legitimitet. Siden har der været afholdt flere regeringskonferencer for at sikre Domstolens langsigtede rolle.

DOMSTOLEN LYTTER

Domstolen lytter til medlemsstaternes ønske om større manøvrerum til selv at definere balancen mellem individets rettigheder og statens suverænitet. Især når det kommer til udvisning af kriminelle udlændinge har Domstolen ændret praksis til i højere grad at acceptere udvisning af kriminelle udlændinge, selvom det udgør en begrænsning i deres ret til familieliv.

Som led i processen har Europarådets medlemsstater vedtaget to ændringer af Menneskerettighedskonventionen. Det fremgår af den ene, at Domstolen skal være opmærksom på at overlade et passende spillerum til de 47 landes myndigheder. Ændringen er dog ikke trådt i kraft endnu, fordi ikke alle lande har tiltrådt protokollen endnu.

IKKE BEHOV FOR STOR REFORM

I december 2015 konkluderede Europarådets 47 lande i enighed på embedsmandsplan, at der ikke var behov for større reformer. Det nuværende system blev vurderet til at være fleksibelt nok til at håndtere de løbende udfordringer.

Reformprocessen er sat til at vare til 2019, og Europarådet har besluttet, at der inden 2019 skal laves en grundig analyse af, om der er behov for større reformer. Det største spørgsmål er ikke Domstolens legitimitet, men om den kan håndtere alle de klager, den modtager.

DET KAN REGERINGEN FÅ UD AF FORMANDSKABET

Regeringen kan med formandskabet skubbe på for, at hensigterne i Brighton-erklæringen resulterer i konkret handling. Det kan gøres inden for det system og den reformdagsorden, der allerede eksisterer.

Efter instituttets opfattelse bør regeringen først og fremmest fokusere på at bane vejen for et fremadrettet og grundigt arbejde for at analysere Domstolens funktionalitet og sagsmængde. Dernæst bør regeringen fokusere på – inden for de nuværende rammer – at skabe klarere og mere åbne kanaler for en dialog mellem Domstolen og omverdenen om, hvilken vej Menneskerettighederne bør udvikle sig i Europa. Det er vigtigt at sikre sig, at ikke kun

BRIGHTON-ERKLÆRINGEN

I den såkaldte Brighton-erklæring fra 2012 blev reformdagsordenen konkretiseret ved, at landene gav udtryk for, at Domstolen skulle koncentrere sig om alvorlige og udbredte krænkelse, problemer af systemisk og strukturel karakter og vigtige spørgsmål om fortolkning og anvendelse af Menneskerettighedskonventionen.

Rationalet bag erklæringen var, at nationale domstole og parlamenter bedre kan foretage de ofte vanskelige afvejninger, der er forbundet med at finde en passende beskyttelse af menneskerettighederne i den nationale kontekst, samtidig med at rådets medlemmer bekræftede Domstolens rolle som efterfølgende 'kontrollør' af rettighedernes overholdelse.

Erklæringen fokuserede bl.a. på:

- Konventionens gennemførelse i medlemslandene
- Udpegning af dommere
- Domstolens sagsmængde
- Domstolens fortolkninger

regeringerne, men også civilsamfundet og nationale menneskerettighedsinstitutioner bliver en del af den løbende dialog.